

वन्दनीय *a.* Fit to be saluted, adorable. -**या** Yellow pigment.

वन्दा 1 A female beggar. -2 Parasitical plant (**वन्दाकः**, -की, -का, **वन्दारः** also in this sense).

वन्दारः A parasitical plant.

वन्दारु *a.* 1 Praising. -2 Reverential, respectful, polite, civil; परमनुग्रहीतो महामुनिवन्दारुः Mu. 7. -*n.* Praise. -*m.* A panegyrist, bard.

वन्दिन् *m.* A panegyrist, bard, an encomiast, a herald; वैर्मच्छेदात् पदुतरगिरो बन्दिनो नीलकण्ठाः V. 4. 13; (the bards form a distinct caste sprung from a Kṣatriya father and a Śūdra mother). -2 A captive, prisoner.

वन्दिः, **वन्दी** *f.* [वन्द-इत् Uṇ. 4. 128] See वन्दी. 1 A female prisoner. -2 Prey, booty, spoil. -**Comp.** -**पालः** a keeper of prisoners, jailer.

वन्द्य *a.* 1 Adorable, venerable; शिशुत्वं ज्ञेयं वा भवतु ननु वन्द्यासि जगताम् U. 4. 11. -2 To be respectfully saluted; वन्द्यं युगं चरणयोर्जनकाल्मजायाः R. 13. 78; Ku. 6. 83; Me. 12. -3 Laudable, commendable, praiseworthy. -**द्या** 1 A parasitical plant. -2 Yellow pigment.

वन्दः [वन्द-रक् Uṇ. 2. 13] A worshipper, votary. -**न्दम्** Prosperity.

वन्दुर *a.* See वन्दुर.

वन्द्य [Uṇ. 4. 121], **वन्द्या** See वन्द्य, वन्द्या; यत्र वन्द्य-फला वृक्षा विपुष्पा पर्णवर्जिताः Rām. 4. 48. 8.

वन्नः [Uṇ. 2. 28] A co-partner.

वन्य *a.* [वने-भवः यत्] 1 Belonging to, growing or produced in, woods, wild; कल्पवित् कल्पयामास वन्यामेवास्य संविधाम् R. 1. 94; वन्यानां मार्गशाखिनाम् 45, 88. -2 Savage, not tamed or domesticated; वन्यान् विनेष्यान्निव दुष्टसत्त्वान् R. 2. 8, 37; 5. 43. -3 Wooden. -**न्यः** 1 A wild animal. -2 A wild plant. -3 A monkey; शतशो नैर्ऋतान् वन्या जघ्नुर्वन्यांश्च नैर्ऋताः । नैर्ऋतास्तत्र बध्यन्ते प्रायेण ननु वानराः॥ Rām. 3. 287. 29. -**न्यम्** Forest-produce (such as fruits, roots, &c.); रामोऽपि सह वेदेह्या वने वन्येन वर्तयन् R. 12. 20. -**Comp.** -**आश्रमः** = वानप्रस्थाश्रमः q. v. ; लोकमुख्येषु सत्कारं लिङ्गिमुख्येषु चासकृत् । कुर्वतस्तस्य कौन्तेय वन्याश्रमपदं भवेत् ॥ Mb. 12. 66. 9. -**इतर** *a.* tame, domesticated. -**गजः**, -**द्विपः** a wild elephant. -**वृत्ति** *a.* living on forest-food.

वन्या 1 A large forest, a number of thickets. -2 A mass of water, flood, deluge.

वप 1 U. (वपति, वपते, उप्त; *pass.* उप्यते; *desid.* विव-प्सति-ते) 1 To sow, scatter (as seed), plant; यथेरिणे बीजमुपत्वा न वप्ता लभते फलम् Ms. 3. 142; न विद्यामिरिणे वपेत् 2. 113; यादृशं वपते बीजं तादृशं लभते फलम् Subhās; Ku. 2. 5; Ś. 6. 23. -2 To throw (as arrow); cast (as dice); शरान् वपन्तं निशितान् सुपुङ्खान् Mb. 6. 63. 28. -3 To beget,

produce. -4 To weave. -5 To shear, shave (mostly Vedic). -**Caus.** (वापयति-ते) To sow, plant, put into the ground.

वपः 1 Sowing seed. -2 One who sows, a sower. -3 Shaving. -4 Weaving.

वपनम् [वप-ल्युट्] 1 Sowing seed. -2 Shaving, shearing; वपनं मेखला दण्डो भैक्षचर्या व्रतानि च Ms. 11. 152; प्रयागे भास्करक्षेत्रे पितृमातृवियोगतः । आधाने सोमपाने च वपनं पञ्चसु स्मृतम् ॥ -3 Semen virile, seed. -4 A razor. -5 Placing, arranging. -**नी** 1 A barber's shop. -2 A weaving instrument. -3 A weaver's shop (तन्तुशाला).

वपा [वप-अच्] 1 Fat, marrow; Y. 3. 94. -2 A hole, cavity; बल्मीकस्य वपायां च Mb. 13. 85. 49. -3 A mound of earth thrown up by ants. -4 The skin of the intestines; अगस्त्यस्याभिचारेण युष्माकं च वपा हुता Mb. 1. 118. 15. -5 A fleshy prominent navel. -**Comp.** -**कृत्** *m.* marrow.

वपिलः A procreator, father.

वपुः [उप्यन्ते सर्वदुःखानि अत्र, वपु-उसिः Uṇ. 2. 114] The body.

वपुनः A god, deity.

वपुष *a.* Ved. 1 Handsome. -2 Wonderful. -**षम्** Beauty (of form).

वपुस् *a.* [वपु-उसि] Handsome, beautiful (Ved.). -*n.* 1 (*a*) Body, person; (स्मरे) वपुषा स्वेन नियोजयिष्यति Ku. 4. 42; नवं वयः कान्तमिदं वपुश्च R. 2. 47; Śi. 10. 50. (*b*) Form, figure, appearance; लिखितवपुषो शङ्खपद्मौ च दृष्ट्वा Me. 82; परिघः क्षतजतुल्यवपुः Bri. S. 30. 25. -2 Essence, nature; अष्टानां लोकपालानां वपुर्धारयते नृपः Ms. 5. 96. -3 Beauty, a beautiful form or appearance; ' वपुः क्लीबं तनौ शस्ताकृतावपि ' इति मेदिनी; श्रमेण च विवर्णानां वक्त्राणां विप्लुतं वपुः Mb. 11. 20. 34. -4 Ved. A wonderful phenomenon, wonder. -5 Ved. Water. -**Comp.** -**गुणः**, -**प्रकर्षः** excellence of form, personal beauty; संधुक्षयन्तीव वपुर्गुणेन Ku. 3. 52; वपुःप्रकर्षादजयद्गुरं रघुः R. 3. 35; Ki. 3. 2. -**धर** *a.* 1 embodied. -2 beautiful. -**स्ववः** a humour of the body.

वपुष्मत् *a.* 1 Embodied, incarnate, corporeal; ददृशे जगतीभुजा मुनिः स वपुष्मानिव पुण्यसंचयः Ki. 2. 56. -2 Beautiful, handsome; वपुष्मान् वीतभीर्वाग्मी दूतो राज्ञः प्रशस्यते Ms. 7. 64. -3 Well-built and fat (हृष्टपृष्ट); अरोगप्रसवा नार्यो वपुष्मन्तो हि मानवाः Rām. 7. 41. 19. -4 Complete, whole, unbroken (अक्षत); शतं वाहसहस्राणां तण्डुलानां वपुष्मताम् Rām. 7. 91. 19 (com. अभद्रस्वरूपाणाम्). -5 Materialist (देहात्मवादी); ततश्चेतायुगं नाम मानवानां वपुष्मताम् Rām. 7. 74. 11. -*m.* N. of one of the Viśvedévas.

वपु *m.* [वपु-वृच्] 1 A sower (of seed), planter, husbandman; न शालः स्तम्बकरिता वपुर्गुणमपेक्षते Mu. 1. 3; Ms. 3. 142. -2 A father, procreator. -3 A poet, an inspired sage. -4 A shaver, cutter.